

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Instructio Practica ...

De Conversatione Apostolica A Curatoribus Animarum piè & fructosè
instituenda - Complectens vatios & solidos modos juvandi & consolandi
diversorum Statuum Personas afflictas, præcipuè ægras & captivas

Lohner, Tobias

Dilingae, 1677

Cap. III. De Consolatione Apostolica.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48248](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48248)

tes, exacta cum devotione persolvere; easdemque eibi sumptioni præmittere, & subungere, Sacrum Missæ Sacrificiè piè auscultare, Corollam & Litanias Matri Virgini de votè recitare, libellos pios studiosè & cum fructu evolere, conscientiam utiliter examinare, & SS. Confessionis & Eucharistiæ Sacramenta crebrò & reverenter frequentare doceantur.

V I. Quia verò omnem malitiam docet otiositas, teste Siracide c. 33. & ideo juxta Salomonem Prov. 10. *Qui congregat in messe, Filius sapiens est: qui autem stertit in aestate, filius confusionis*: propterea omni studio ac conatu procurat, ut Liberi à Parentibus otiosi non sinantur, sed maturè ijs laboribus, & artibus addiscendis applicentur, quas per totam reliquam vitam velut præcipuum vitæ suæ tum corporalis, tum spiritualis conservandæ instrumentum usurpaturi sunt. Certe de Juventute non minùs verè, quàm de Republica dici potest, quod olim, teste Seneca l. 7. Sapient. dict. 1. Appius Claudius pronunciavit, nimirum negotium illi melius, quàm otium committi, eò quòd animadversum esset, nimia quiete imperia in desidiàm resolvì; & negotium, nomine quidem honorandum, Civitatis mores in statu suo continuasse, blandæ appellationis quietem verò plurimis vitijs respersisse. Sic enim cognata sunt vitia mentire & furari, ita & proxima sunt nihil & malè agere: tempus perdere, & castitatem non retinere: otiosi & luxuriari, inquit rectè Drexelius in Nicet. c. 3.

V II. Denique cum ipse ad hæc omnia efficienda non sufficiat, Parentum, Ludimagistrorum, aliorumque, quorum curæ commissa, aut Societati adjuncta est Juventus, excitet industriam, ut in ijs, quæ ante dicta sunt, Juventuti instillantur, sedulò quæ pœnis, quæ præmijs propositis collaborent. Imò & libellos parvos similia capita breviter & ad captum explicantes interdum distribuat, ut, quæ ex ipsa vocali instructione non satis perceperunt, ex ipsis libellis repetere, melius que ab aliis discere queant.

CAPUT III.

DE CONSOLATIONE APOSTOLICA.

E Tiam hanc suæctionem propriam esse Operarij Apostolici, vel ex eo satis colligitur, quòd ipsius officium sit in animarum salute cooperari Deo, qui, teste S. Paulo 2. Cor. 1. c. 3. *Participemus*

Pater totius consolationis, & Deus patientiæ & solatij, ut idem ad Rom. 15. ait. quique per Isaiam Prophetam c. 66. promissus: *Ad ubera mea portabimini, & super genua blandientur vobis: quomodo si cui mater blandiatur, ita ego consolabor vos, & in ierusalem consolabimini.* Unde meritò S. Bernardus S. 10. in Cant. negat eos, qui sunt, ut ipse loquitur, de patrimonio Christi (id est, imitatores illius) dici posse Matres, nisi ubera duo ostendant, quæ Sponsus laudavit in Sponfa, dixitque meliora esse vino, & fragrantia unguentis optimis; neque enim cessare eos debere, exprimere de ubere quidem congratulationis lac exhortationis, de ubere verò compassionis lac consolationis, ut qui juxta monitum D. Pauli nōrint flere cum fletibus, & cum gaudentibus gaudere, ita ut veritate illud Jerem. 31. usurpare queant: *Convertam luctum eorum in gaudium, & consolabor eos, & latificabo à dolore suo.* Qua ratione autem hoc officium Consolatoris fructuosè obire possit Operarius, hoc capite fufius ostendetur.

§. I.

Quid circa Consolationem in genere observandum sit.

I. **Q**uinq̄ue potissimum conditiones habere debet Consolatio, ut Apostolica dici queat; quarum prima est, ut *spiritualis* sit, id est, ad animæ spirituales utilitates ordinata, ut scilicet is, qui consolationem accipit, mœrore vel tribulatione oppressus in peccatum impatientiæ aut desperationis non cadat, sed potius afflictiones suas cum magna æquanimitate, patientia, & constantia sustinentes, pœnæ relaxationem in altera vita, aut præmij certè augmentum mereantur. Et per hoc consolatio isthæc à Consolationibus sæcularium distinguitur, utpote quæ aut inutiles plerumque sunt, & præposteræ, aut certè è malo fonte, vanarum videlicet delectationum petita; quam ob causam S. Job meritò ejusmodi Consolatoribus c. 16. dixit: *Audiui frequenter talia, consolatores onerosi omnes vos estis.*

II. Altera conditio Consolationis Apostolicæ est, ut *ordinata* sit; quam quidem conditionem S. Gregorius in moral. indicavit, dum dixit: *Cum volumus afflictum quempiam à mœrore*

mœrore suspendere, ordo consolationis est, ut studeamus prius mœrendo eius luctui concordare. Dolentem non potest consolari, qui non concordat dolori: quia eo ipso, quod à mœrentis afflictione discrepat, minus ab illo recipitur, cui mentis qualitate separatur. Hinc Apostolus Rom. 12. monet: *Gaudete cum gaudentibus, flete cum flentibus: id ipsum invicem sentientes.*

III. Tertia conditio est, ut *mitis & suavis* sit: ita S. Ambrosius in l. de Joseph. monet: *Consolatio mitis debet esse, non aspera, quæ magis dolorem leniat, favorem mitiget, quam commotionem excitet.* Hinc Sponsus Osæ c. 2. dicit: *Eccce ego laetabo eam, & ducam eam in solitudinem, & loquar ad eam.* Sed & Siracides Eccl. 4. monet: *Declina pauperi sine tristitia aurem tuam, & redde debitum tuum, & responde illi pacifice mansuetudine; nihil enim teste S. Chrysostomo hom. de mansuetudine conciliat Domino Familiæ, quàm si videant, illum tunc quillum se offerre, & mansuetudine iucundum.*

IV. Quarta conditio est, ut sit *opportuna*, id est, tempore commodo oblata; sicut enim Medici vetant admoveri pharimaca, cum morbus in accessu est, & sævit; ita ad primos iræ & doloris motus non est adhibenda consolatio, sed ubi post tempus cœperint esse leviores, ut sapienter Seneca apud Jos. Lang. V. Consol. advertit. E contrario verò sicut pluvia siccitati maximè tempore gratissima est, ita consolatio tunc præcipue suavis & jucunda est, cum animus in luctu diuturniore constitutus solatium desiderat.

V. Quinta denique conditio est, ut *prudens & discretus* sit consolatio; quæ quidem prudentia in duobus capitibus consistit, scilicet ut & ad aculeum mœstitiæ eripiendum consolatio accommodata, (id quod ex SS. Patrum, aliorumque Auctorum Scriptis, maximè ex arte semper gaudendi P. Sarassa, Pedagogi Christiani p. 2. P. Philippi Doutreman, Consolatione P. Villanimum, Ludovici Blossij, & Lib. de remedijs Fortunæ Francisci Petrarca scripto discendum est) & non perpetua, sed cum debita moderatione & interruptione applicetur, nam ut anima saturata etiam ipsum favum calcet; ita & consolatio fastiditur, si immodicè, & ad fatietatem usque obtrudatur. Quæ omnia tamen magis suo tempore, per ipsam experientiam, quàm per multa præcepta addiscet Operarius.

§. II.

Quomodo tribulati in genere sint
consolandi.

ANte omnia Operarius laboret, ut his sequentia tria capita bene inculcet. Primum est. Nihil sine DEI voluntate fieri juxta illud Eccl. c. 17. *Bona & mala, vita & mors, paupertas & honestas à DEO sunt: Et, non est malum in Civitate, quod non fecit Dominus.* Amos. c. 3. Hinc etiam Christus dixit: *Non haberes potestatem in me ullam, nisi tibi datum esset desuper.* Joh. 19. Secundum est, quòd non modò omnia proveniant à DEO tanquam potentissimo Rege, sed etiam tanquam à benignissimo Patre, atque ad commodum, utilitatemque nostram ordinentur. Hinc DEUS Ps. 28. vocatur *dilectus, quemadmodum filius unicornium*, quia, ut unicornis, quæ habet cornu infra oculos, videt, quò tendat per cornu immittente afflictionis, non autem, sicut taurus habens cornua supra oculos cæco modo percutit. Atque hæc causa est, cur omnes tribulationes considerandæ & accipiendæ sint, ut Pædagogus, ut virga, ut ignis respectu auri, ut medicina, ut instrumentum chirurgi, &c. Tertium est, quòd DEUS etiam robur & vires tribuat ad ferendas tribulationes, nam, ut S. Paulus ait 1. ad Corinth. 10. *Fidelis DEVS, qui non patietur vos tentari supra id, quod potestis.* Et per Psalmistam ipse dicit: *Cum ipso sum in tribulatione; eripiam eum, & glorificabo eum,* Ps. 90. Idem expertum esse S. Paulus 2. ad Corinth. 12. testatur, dicens: *Propter quod placeo mihi in infirmitatibus, in contumelijs, in necessitatibus, in persecutionibus, in angustijs pro Christo; cum enim infirmor, tunc potens sum.* Imò etiam solatur peculiari modo, uti iterum expertus est S. Paulus, qui de seipso 2. ad Corinth. c. 11. ait: *Repletus sum consolatione super abundo gaudio in omni tribulatione nostra.* Et S. David Ps. 93. *Secundum multitudinem dolorum in corde meo consolationes tua letificaverunt animam meam.* Experti etiam tres Pueri in fornace Babylonica, qui senserunt ventum quasi roris flantem. Nimirum ad amaritatem post amaram medicinam mox, ut minus amarities sentiantur, saccharum porrigit consolationum. Hinc quædam Virgo cuidam percontanti, quomodo ad perfectionem pervenisset, respondit: *Omniem ad veritatem æquamini-*

tristruct. 111.

I

ter de

ter de manu DEI suscepti, & quisquis me aliquã injuriã, molestiãve affecit, huic ego speciale beneficium rependere curavi, quod minimè fecissem, nisi ab eo læsa fuisset. Nulli enim DEO gravamina mea quæsta sum; unde è vestigio consolationem, corroborationemque ab eo accepi.

II. Revocet tribulatio in memoriam, quod Dominus quondam ad S. Catharinam Senensem dixit: ut Blofius c. Monil. Spir. refert. *Volo te nõsse, quòd omnes pœna, quibus homines in mundo affliguntur, in voluntate consistunt; quia si voluntas esset ordinata & concors cum voluntate mea, careret quodammodo pœnã. Quamvis enim is, qui hac sancta ordinata voluntate praditus est, sentiat laborem ac dolorem, quidquid tamen amore mei patitur, quasi sine pœna portat, libentissime enim illud sustinet, considerans & sciens esse meam voluntatem ac permissionem, ut patiatur.* In confirmationem hujus doctrinæ narrare poterit notam illã historiam ex Taulero de memorato, qui Theologo bonum diem & fortunatum precanti alloquitur, se bonos semper fortunatosque dies habuisse, atque in tantis etiam miserijs lætissimum vixisse, eò quòd nihil aliud quàm quòd DEUS ordinavit, voluerit; hoc autem optimum sibi esse certò persuaserit.

III. Ostendat, tribulationes esse signum filiorum DEI & prædestinationis. Id colligitur 1. ex S. Paulo ad Hebræos c. 12. dicente: *Fili mi, noli negligere disciplinam patris, neque fatigeris, dum ab eo argueris. Quem enim diligit Dominus, castigat, flagellat autem omnem filium, quem recipit.* 2. Ex testimonio S. Raphaëlis Tob. 12. *Quia acceptus fueras DEO, necesse fuit, ut tentatio probaret te.* 3. Ex praxi amantium, qui comprimunt fortiter manus. Sic DEUS Apoc. 3. ait: *Ego quos amo, arguo & castigo.* 4. Ex revelatione DEI, quã quondam revelavit S. Gertrudi, quòd, quando Dominus nihil inveniens in homine, propter quod placita dignatione ipsum adesse deceat, tribulationes vel molestias tam corporales, quam spirituales eidem immittat, ut inde habeat opportunitatem manendi cum illo, quia S. Scriptura dicit: *Iuxta est Dominus his, qui tribulato sunt corde.* Alio tempore eadem Virgo intulit, Blofio teste in consolat. Puffill. quòd, quemadmodum annulus est signum desponsationis, ita adversitas humiliorum propter DEUM tolerata, sit verissimum signum divinæ electionis.

tionis, & quasi desponsatio Animæ cum DEO in tantum, ut gravatus quisque confidenter dicere possit: Annulo suo subarrahavit me Dominus meus JESUS CHRISTUS. Quod si inter ipsa adversa potest dono DEI etiam laudare DEVM, & ei ex animo gratias agere, jam tanquam Sponsa amabilis coronam obtinet à Domino; quia gratitudo animi in adversis est ornatisissima atque pretiosissima corona animæ. 5. Ex testimonio DEI, quo S. Francisco dixit, infirmitatem, quam tum patiebatur, esse arrham thesauri cælestis, qui ipsi olim offerendus esset; uti in Spec. Exempl. V. cæl. gloria ex. 8. refertur. 6. Ex Omnium SS. Exemplo, de quibus S. Ecclesia canit: Omnes Sancti quanta passi sunt tormenta, ut securi pervenirent ad palmam Martyrij. Certè quò sanctiores fuère, tantò magis tribulationibus vexati sunt. 7. Ex figuris variis; nam Electi DEI sunt lapides, qui superædificandi suo tempore super lapidem angularem Christum crescent in templum DEI, ergo in hac vita poliri malleo tribulationis debent. Illi sunt triticum suo tempore in horreum Domini congregandum, ergo prius flagellari & excuti debent. Illi sunt uvæ ex Christo tanquam vera vite prognatæ, ergo oportet torculari eos subicere, ut gratissimum virtutis succum porrigant. Illi sunt holocaustum & victima DEO gratissima, ergo per ignem tribulationis immolari debent. Item tribulatio est aureæ virgæ Assueri similis, quæ signum clementiæ & gratiæ apud Regem obtentæ erat. Item est similis funiculo rubro, quem milites Josue Rahab meretrici dederant, ut eum appendens ante fenestram ab interitu servaretur. Josue c. 2. Tandem est similis signo Tau, per quod olim. Ezech. c. 9. notati ab exitio servabantur.

IV. Præcipuè hortetur afflictum, ut Christi Exemplum & SS. Passionem ob oculos ponat sibi; hinc enim mirum robur & solatium oriri, colligitur 1. Ex ipsa Christi revelatione; cum enim quædam persona vehementer afflictæ esset, hanc audivit vocem; surge, & cogita vulnera mea. Fecit & mox se consolatam invenit, uti in Fasciculo Myrrhæ P. Caff. refertur. Alius, qui à Religione ad sæculum reverti volebat, à Christo his vocibus in proposito confirmatus est: Omne asperum intinge in latus meum, & erit tibi dulce. ibid. Unde S. Catharina Senensis dicebat, tribulationem esse duro

pani similem, qui, ut facile per patientiam concoqui possit SS. Christi Sanguinem intingendus sit. 2. Colligitur ex testimonio S. Pauli ad Hebr. c. 12. dum ait: *Per patientiam curramus ad propositum nobis certamen, aspicientes in Anticrem fidei & Consummatorem IESVM.* Recogitate eum, qui *lalem sustinuit à peccatoribus adversum semetipsum contradictionem, ut non fatigemini animis vestris deficientes.* 3. Colligitur ex testimonio SS. PP. nam S. Gregorius in Epist. ait: *nihil est adeò grave, quod non aquanimiter toleretur, si Christi passio ad memoriam revocetur.* S. Augustinus l. 32. ad FF. in eadem. ait: *In omnibus adversitatibus meis non inveni tam efficacax remedium, quàm vulnera Christi; in illis dormio securus, & requiesco intrepidus. Christus mortuus est pro nobis, nihil tam ad mortem amarum, quod morte Christi non sanetur.* S. Bernardus ait: *Voluit Christus oculos in sua sustelli vulnera, ut exemplo suo reddat ad tolerandum fortiores. Non enim sensit sua vulnera miles, qui sui Ducis vulnera intuetur.* 4. Colligitur et figuris; nam sicut Exod. 15. lignum in aquas missum eas dulces fecit. Et sicut 4. Reg. 4. farina in ollam missa amaritiam sustulit, ita Crux & Passio Christi aquas tribulationum dulces facit. Et sicut serpentis aspectus ænei in deserto sanavit ictus serpentum; ita Christi passio consideratio vulnera animarum Num. 21. c. 5. Colligitur ex uatura Societatis, si enim Societas hominis leviores facit miseras, quantò magis afflictio solatium erit DEVM habere in Passione socium? 6. Ex aequitate: non enim est major servus domino, neque discipulus supra magistrum, neque membrum pedis melius est capite: si ergo Christum oportuit pati, & intrare in gloriam suam, quantò magis membra, discipuli & servi ejus per hanc viam ad cælum tendere debebunt? Urias admonitus à Davide, ut in domum propriam iret, & quiesceret, respondit: *Arca DEI & Israël & Iuda habitant in Taphilionibus, & Dominus meus Iacob & servi Domini mei super faciem terra manent, & ego ingrediar domum meam, ut comedam, & bibam, & dormiam cum uxore mea? Per salutem tuam, & per salutem anima tua non faciam rem hanc.* 2. Reg. 11. An non multò magis Christus nus simili modo se alloquatur? Dominus meus in toto corpore passus est talia ac tanta; & ego hanc parvam tribulationem non suscipiam? Et ego quidem justè, ipse verò quidè

cit? Ille totum Calicem in sanitatem meam exhaustit, & ego in ejus honorem vel gustare illum recusabo? 7. Ex experientia colligitur hujus medij efficacia. S. Elzearius Comes, cum uxor illius patientiam miraretur, respondit illi: Novem me interdum sentire aliquam in animo adversus infestantes me indignationem, sed illicò me converto ad cogitandas injurias Christo illatas, dicòque mihi ipsi eum imitari cupiens: Etiam si famuli tui barbam tuam convellerent, & colaphos tibi impingerent, nihil totum hoc esset præ illis, quæ Dominus tuus & plura & majora perpeffus est, certòque habeas conjux mea, me nunquam cessare à commemorandis injuriis Salvatoris mei, donec animus planè sit tranquillus. Surtius 27. Sept. 8. Colligitur ex simili: sicut enim amara pilula, dum hostiâ involvuntur, faciliùs sumuntur; ita & tribulationes, si eas memoriâ Passionis Christi velut hostiâ involvamus. Sicut etiam Erinaceus in foraminibus petrae refugium quærit; ita anima Christiani in SS. vulneribus quærere deberet.

V. Hortetur, ut sæpe ad præmia tribulationibus promissa animum afflictus convertat, revocetque in memoriam illud S. Pauli ad Rom. c. 8. *Non sunt condigna passiones huius temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.* Si ergo urinatores in aquas se promptè conjiciunt, & gladiatores verbera contempnunt, & milites pericula alacri animo subeunt, bajuli onera læti portant, ut vilem mercedem & præmium consequantur; si Jacobo Patriarchæ videbantur dies pauci præ amoris multitudine erga Rachelem; quidni multò magis Christianus omnes adversitates libenter sustineat amore & spe tanti præmij, quod nec oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis descendit? sic Christus proposito sibi gaudio sustinuit Crucem; sic S. Stephanus intendens in cælum, vidit cælos apertos: sic Christus Apostolos excitavit: *Gaudete & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.* Math. 5. Sic S. Franciscum in gravi dolore oculorum manavit, dum dixit: Francisce, si tota terra esset aurum, & mare ac flumina & fontes essent balsamum, & omnes montes, collesque ac lapides essent gemmæ, & tibi alius thesaurus longè his pretiosior daretur pro infirmitate, an non gauderes? Ecce hic thesaurus est vitæ æternæ, quem tibi reposui: & ex nunc

te investio, & ista infirmitas & afflictio tua est artha illius
beati thesauri. Spec. Ex. V. glor. cæl. ex. 8. Diabolus quoque
aliquando fassus est, se libenter omnia tormenta damnato-
rum usque ad extremum Judicij diem toleraturum, si unico
momento DEVM intueri liceret, quid non tolerandum, et
æternum videatur? Sicur ergo vadantes flumen sursum ocu-
los erigunt, ne titubantes prolabantur; ita ne inter tribula-
tiones labamur, consultum est, ut ad cælum oculos mentis
erigamus, nam, ut S. Isidorus ait, qui futuræ vitæ præmia di-
ligenter recogitat, præsentis vitæ mala æquanimiter portat.

VI. Moneat afflictum, quod nemo sit in hoc mundo sine
afflictione, nam, uti Job c. 14. ait: *Homo natus de muliere bre-
vi vivens tempore, repletur multis miseriis*; ergo satius est pati
propter DEVM, ut hac ratione satisfaciamus pro peccatis, lo-
viùs feramus tribulationem, & præmium in altera vita acci-
piamus, quàm ut per impatientiam nobis faciamus crucem
majorem, & graves in altera vita pœnas accersamus, jactu-
ramque summæ mercedis faciamus. Quam doctrinam An-
qui pulchro hoc apologo explicabant. Hinnulus, inquit,
bamb, sylvester à lupis agitur ad oves confugerat, quas cum
videret in pace degere, ait: hinc deinceps vitam meam paci-
ficè transigam. Paulò post tamen adsunt Sacerdotes, & agnum
aliquos abducunt. Quos cum hinnulus ad immolandum tra-
hi audisset, cum suspirio exclamavit. Heu mihi! ut videtur
nullus locus à persecutione immunis est; sed tamen omnibus
perspectis, melius est hinc manere, & in obsequium DEI pati
quàm in escam cedere luporum. Sic ergo etiam omnes justis
& prudentes Christiani discurrunt, quos hinnulus iste figu-
ficat.

VII. Jubeat afflictum meminisse, quoties infernum vel
purgatorium meruerit, sic enim omnia levius tolerabitur.
Quis enim latro gravissima tormenta promeritus, non cum
gaudio acciperet colaphum, si tota pœna in hunc conversa-
retur, & præterea ingens pro eo fortiter exantlato præmium
offerretur? Ecce omnia tormenta hujus mundi comparati
cum gehenna nec colapho quidem comparari possunt, & qui
men erit, qui his longè mitiora & minora ferre recuset, magis
mè cum in præmium ipsa beatitudo promittatur? S. Fran-
ciscus Borgia omnia hospitia sibi optimè preparabat, & cogi-
cogitabat.

cognitionem sui & inferni præmiferat. Præmittat & hos duos prodromos afflictus ad omnes tribulationes, & omnes perquam leves efficiet.

VIII. Demonstret frustraneum esse mœrorem ad malum leniendum. nam ut eleganter S. Chrysoſtomus ait homil. ad populum: *Tristitia ob id nobis data est, non ut in morte aut alia re doleamus, sed ut doleamus peccatum quasi morbi illius remedium; sicut ergo remedium lippitudinis illam tollit, non alios morbos; sic tristitia peccatum tollit, non alias agritudines; v. g. pecuniã quis multatus est, doluit, non emendavit; filium amisit, doluit, non resuscitavit mortuũ; contumeliis affectus est, doluit, nõ revocavit contumeliam; infirmatur, dolet, morbũ non aufert, sed auget; sed peccat quis, tristatus est, peccata deleuit; ergo tristitia tantum facta est propter peccatum, à quo nata est, ideo ut tinea ipsum corrodit, & absomit.* Imò non tantum frustraneum esse mœrorem ad malum pellendum, sed etiam illud gravius efficere, clarissimè docet S. Augustinus l. de pact. c. 2. dum ait: *Impatientes, dum mala pati nolunt, non efficiunt, ut à malis eruantur, sed ut mala graviora patiantur. Patientes autem, qui mala malunt non committendo ferre, quam non ferendo committere, & leviora faciunt, qua per patientiam patiuntur, & peiora evadunt, quibus per impatientiam mergerentur.* Porro ut tristitiam hanc tantò facilius fuget, jubeat afflictum sic discurrere: vel malum est futurum, vel præteritum, vel præsens: si futurum, cur miser es ante tempus? si præteritum, cur doles, quod infectum facere non potes? si præsens, ergo id solùm curandum est, ut media, quæ leviozem faciant mali tolerantiam, procures; inter hæc autem potissimum est, si propter DEVM patienter id feras; sic enim 1. DEVS citiùs auferet malum, sicut Pater citiùs cessat à verberibus, si Filium sese subicere & agnoscere culpam advertat. 2. Spes præmij, & honor inde resultans roborabit. 3. Societas Christi animos addet &c.

IX. Suadeat, ut consilium illud S. Bernardi sequatur: *Si insurgant venti tentationum, si incurras scopulos tribulationum, respice stellam, voca MARIAM; In periculis, in angustiis, in rebus dubiis MARIAM invoca, MARIAM cogita, non recedat ab ore, non discedat à corde.* Hom. 2. in Missus est.

X. Ex quibus omnibus hæcenus allatis motivis unicuique & præ cæteris efficax erueri potest, ut scilicet hortetur tribulatum, ut omnia adversa, quæ ipsi evenire possunt, sibi imaginetur imaginibus illis similia, quæ ob varias plicas dupliciter Personam repræsentant, & si quidem à dextris aspiciantur, Christi imaginem exhibent, & ad affectum amoris ac reverentiæ excitant, animûmque gaudio spirituali replent: si verò à sinistris cernantur, Dæmonis turpissimam formam objiciunt, atque ad odium, & indignationem movent, amaritudinèque complent; sic enim revera etiam adversitates, si à sinistra parte, id est, secundum id duntaxat, quod cruciat, & affligit, considerentur, impatientiæ & pusillanimitatis affectum concitant; secus verò si à dextris, id est, secundum utilitatem variam, quam afferunt, spectentur, sic enim desiderium, amorem, gaudium ingenerant. Id quod Concionator quidam approposito discursu confirmabat, dum in die Parasceves sic suos Auditores alloquebatur: Scitis, Auditores, in atrio quodam varias hodie cruces ligneas, graviore & leviores, majores & minores, diversis scilicet Personis accommodatas expositas esse. Quid si ego nunc vos omnes invitarem, ut mecum ad atrium illud iretis, & crucem aliquam mecum tolleretis, & per urbem ad certum templum portaretis, quàm paucos putatis futuros, qui me secuturi essent, & quàm exigua alacritate? Quod si autem mox subjungerem: Verumtamen sciendum est vobis, unam ex istis crucibus intus totaliter excavatam, & aureis nummis refertam esse, quam qui primus ex vobis deprehenderit, atque humeris suis in domum suam portaverit, is omne illud aurum in ea inclusum pro præmio accipiet; an non hoc audito omnes è templo excurrerent, & magna cum aviditate in atrio illo unam crucem post alteram librarent, & gravissimam eligerent, lætisque in humeros susciperent, & si quidem illa gravaret, vos ipsos his vel similibus verbis solarentur: Animæquior esto, tolera modicum & brevem dolorem, brevi in domo eris, & ibi fructus longævus ex auro obtento referendus omnem hanc molestiam abunde compensabit. Cur, quæso, nunc tam hilares gravissimam crucem eligeretis, quam tamen prius aut omnino non, aut cum tristitia portavissetis? nimirum quia prius solam crucis gravitatem, postea verò aurum & lucrum intus inclusum considerassetis.

Ac ergo in vestris etiam tribulationibus non id, quod brevi tempore cruciat, sed quod æternum deiecit, spectate, & cum S. Paulo dicetis: *Repletus sum consolatione, superabundo gaudio in omni tribulatione nostra*, 2. Cor. II.

§. III.

Quomodo pauperes sint consolandi.

HI gemina præcipue consolatione indigent, quia duplici plerumque afflictione & tristitia cruciantur, quarum prima oritur ex ipsa Status sui vilitate & abiectione; pro qua lenienda sic eos consoletur Operarius. & 1. proponat illis exemplum Christi, qui, ut S. Paulus 2. ad Corinth. c. 8. ait: *Propter vos egenus factus est, cum esset dives*; si ergo solatium est miseris socios habere, quantum erit solatium pauperi, paupertatis socium habere ipsum DEUM? 2. Revocet illis in memoriam, quot millia sapientissimorum virorum & sanctissimorum sponte amplexi sint paupertatem, ut essent similiore filio DEI; quidni ergo & ipsi gaudeant, ultro à DEO oblatam hanc gratiam, quam alij per magnas difficultates & certamina quæsierunt? 3. Jubeat meminisse, vitam nostram similem esse Comædiæ; ut ergo Actor libenter per diem personam mendici vel rustici gerit, si speret, se Regi aulicisque per eam magis placiturum, & majus præmium obtenturum; ita & ipsi libenter vilem suam personam per unicum vitæ diem sustineant, ut DEO, Cœlitibusque magis placeant, & merita sua multiplicent. 4. Ostendat talem & tantum esse quemlibet hominum, qualis & quantus est apud DEUM, atque adeò illum esse in hac vita digniorem, qui sanctior est; hanc ergo dignitatem obtinere cum in ipsorum sit potestate, cur doleant, se falsa gloria, honoribusque carere? 5. Demonstret, quòd DEUS divitias illis non dederit, specialis favoris loco habendum; indicium enim est, DEUM hinc velle curam eorum habere, atque eos in altera vita ditare regno illo, quod pauperibus promisit; etiam ipsos in hac vita à curis, quas divitiæ afferunt, liberos esse, & annos suos in vera pace transigere. Ad quem finem proderit narrare historiam de Fabro illo ferrario, quem cum Vicinus dives toto die cantantem audisset, quondam marsupium pecuniâ plenum in officinam

conjecit; quo ille invento mox curis obrutus de pecunia festivanda & augenda, à cantu abstinuit, neque eum resumpsit, donec vicinus detecto consilio suam pecuniam repetijt. 5. Revocet illis in memoriam Christi promissionem, quam Matt. 5. dixit: *Beati pauperes Spiritu* (id est, qui libenter paupertatem tolerant amore DEI) *quoniam ipsorum est regnum cœlorum.* & hoc jubeat felicitatem ac dignitatem suam æstimare. Verum enim, ut S. Augustinus S. 15. de verb. Apost. loquitur, *magna felicitatis est conditio Christianorum, quibus claritudo regni in paupertate posita est, & quibus datum est, ut paupertatem facerent pretium regni cœlorum.* Non ergo tibi, ait idem Sanctus S. 28. *displiceat paupertas tua, nihil eam potes ditius invenire, quam nōsse, quā locuples sit? cœlum emit; quibus thesaurus conferri possit, quod pauperibus videmus indultum? ut ad regnum cœlorum veniret dives, possessione sua obtinere non potuit; nunc obicit, ut contemptu perveniat.*

II. Altera tentatio, eaque gravior oritur ex timore de victu & vestitu quotidiano parando; contra quam sic munitur eos: 1. Declaret illis, quantam DEUS semper curam se habiturum pauperum promiserit, & actu habuerit, ut merito S. Psalmista Ps. 10. dixerit, quod oculi ejus in pauperem respiciant, diligenter scilicet considerantes, ne aliquid ei desit, nam *illi derelictus est pauper.* eodem teste ps. 9. unde jam olim etiam apud Ethnicos, teste Menandro Epist. 28. pauperes æstimabantur Deorum esse. Quam verò fideliter steterit DEUS promissis, id unum indicio satis esse potest, quod S. David dicat Ps. 36. *Junior fui, etenim senui, & non vidi iustum derelictum, nec semen eius quærens panem. Divites eguerunt & esurierunt, inquirentes autem Dominum non minuentur omnia bona.* 2. Declaret illis, quantopere DEO placeat fiducia in illum, nam Bloſius scribit in monili c. 11. quod Christus quondam S. Gertrudi dixerit: *Fiducia illa, quam homo in me solo collocat, credendo, posse, scire & velle me ipsum fiducialiter iuvare in omnibus, cor mihi transfigit, tantamque pietati meæ violentiam facit, ut non possim non ei gratificari, & manus porrigere ob gratum, quem ex eo, quod totus à me pendeat, capio.* S. Mechtilde verò, quondam dixerit; *Impossibile est, ut, quod quis sancti de me credidit, & consequi speravit, non obtineat, cum ipsum hoc ergo promiserim. Mihi igitur fidat, qui grandia à me expectat.* ergo

ergo ad eum non fugiat, si tantoperè hæc fiducia ei placet? Si Princeps promulgari juberet, nihil ei magis placiturum, quàm si cives, quotiescunque re aliquâ indigerent, ad eum confugerent; eamque audacter peterent, quis civium foret, qui non sapiissimè, imò assiduò ad ipsum confugeret? & tamen hic Princeps tum propter fragilitatem, tum propter limitatas divitias fallere posset; cum ergò DEUS summè verax & potens simile decretum promulgari jusserit, imò ipse promulgaverit, dum dixit; *Petite & accipietis*, &c. Joan. 16. an non maximâ eum fiducia ad eum confugiendum erit? 3. Demonstret illis, quot titulos habeat qui vis homo justus ad omnia necessaria à DEO speranda. Primus est, quòd *homo fir*; si enim DEUS lilia agri & volucres cœli tam sollicitè nutrit; an ipsius hominis, propter quem omnia illa condidit, non majorem rationem habebit? Secundus titulus est, quòd *redemptus* sit; quis enim ovem aut equum, aliudve animal, quod magno pretio emit, fame perire sinit? quantò minùs ergò DEUS hominem pretioso sanguine suo emptum & redemptum necessarijs ad vitam subsidijs destituet? Tertius est, quòd sit *Christianus*; quis ignorat, quantam curam DEUS Israelitarum habuerit? quâ charitate & sollicitudine illis manna de cœlo tot annis, coturnices, aquam de petra providerit? & Christianis, qui veteri Israelitæ sunt, quorum illi figura erant, victum quotidianum negabit? aut certè populo se sequenti per tantum miraculum panem datum credemus, & Christianis non corpore, sed animo: non pede, sed affectu; non gressu, sed virtutis studio ipsum sequentibus ac imitantibus necessaria alimenta negaturum existimabimus? Quartus titulus est, quòd *servus* sit; quis nescit, quantâ curâ victum subministremus etiam brutis fervientibus nobis? si verò servum nacti sumus fidelem & utilem, quàm ægrè dimittimus? an igitur minorem charitatem à DEO sperabimus? an nescimus, quantâ curâ fidelem servum suum David protexerit, & conservârit? quàm sollicitè Eliam per corvum aluerit? quàm liberaliter Jobo, cui similis in terra tum temporis servus repertus non erat, duplicia restituerit? Quintus titulus est, quòd sit *Amicus* DEI; quis Amicum sibi gratum deserit? quis nescit, Amicorum omnia esse communia? si ergò DEUS hanc consuetudinem adeò servare decrevit, ut etiam seipsum Amicis suis dare statuerit, an in

quotidianis alimentis suppeditandis eam transgressurus creditur? Certè ad fiduciam orationis adhortaturus, Amici penem iteratò petentis exemplo usus est, ut indicaret, hunc esse specialem titulum, ob quem non facillè quid negari possit petenti. Sextus titulus est, quod sit *filius*; Si enim ipsa etiam bruta tam sollicitè pullos suos alunt; an DEO hanc providentiam adimemus? An infans, si ratione præditus esset, prædenter dubitare possit, num mater eum lactatura esset, & educatura? & quisquam dubitabit, num DEUS filios gratiæ sustentaturus sit, quibus per Isaiam dixit: *Nunquid oblivisci postulat mulier infantem suum? quod si illa oblita fuerit, ego non obliviscar tui*, Isaiæ cap. 49. Septimus titulus est, quod sit *Sponsa* DEI; quis unquam audivit, Sponsam regiam à Sponso desertam esse, si illa bene se gessit? Certè Assverus Estheri dimidium regni obtulit; quantò magis daturus fuisset, si victum tantum petiisset? An Rex cælestis à terreno se vinci patietur? Hos ergò titulos bene perpendere pauperes jubeat Operarius, certòque promittat, iis non modicè fiduciam auctum iri; si enim, qui litteras septem sigillis munitas à Rege accepissent, quibus ei victum promitteret, minimè dubitaret, quin Rex promissis staturus esset, quantò minùs de DEO, qui septem hos titulos tam benignè largitus est, dubitare fas erit? Id unum ergò singulari cura curent pauperes, ut mandata DEI servent, orationem frequentent, patientiam in adversis non deserant, de cætero omnem sollicitudinem in DEUM conjiciant, & tam ipsi in ore ac mente assiduò habeant, quàm etiam filios suos doceant versiculum illum, quem S. Franciscus discipulis suis pro viatico obtulit: *Lacta super Dominum curam tuam, & ipse te enutret*. Meminerint quoque illius dicti, quod Christus S. Catharinæ Senensi dixit: *Cogita tu de me, & ego cogitabo de te*.

§. VI.

Quomodo consolandi sint, qui bonorum temporalium jacturam sunt passi.

I. **A**Nte omnia talibus Personis persuadendum est, eos non Dominos esse, sed Administratores duntaxat, atque ad eò, sicut hi, cum Dominus de bonis, quæ illorum administrationi commisit, ipsemet disponit, eaque eripit illis, non

murmurant, nec queruntur, quia, cum Dominus sit, plenam de
 bonis suis pro libitu suo disponendi facultatem ac liberta-
 tem habet; ita nec ipsos ablationem talium bonorum ægrè
 ferre debere, cum DEUS velut supremus & plenissimus Domi-
 nus illa abstulerit. Quem in finem proderit bina illis exem-
 pla ob oculos ponere, alterum ex veteri, ex novo Testamento
 alterum. Quorum primum S. Job reliquit, qui, licet una vice
 septem millia ovium, tria millia camelorum, quingenta ju-
 ga bouum, quingentas asinas, & præterea septem Filios, & tres
 Filias ruinâ domus oppressos amisisset, non ullum tamen tri-
 stitiæ aut impatientiæ signum dedit, sed tonsa capite in terrâ
 corruens Deum adoravit, & dixit c. 1. *Nudus egressus sum de
 utero Matris meae, & nudus revertar illuc. Dominus dedit, Do-
 minus abstulit. Sicut Domino placuit, ita factum est. Sit nomen
 Domini benedictum.* In omnibus his non peccavit Job labiis
 suis, neque stultum quid contra DEUM locutus est. Alterum
 exemplum celeberrimus Angliæ Cancellarius Thomas Mo-
 rus præbuit, uti Drexelius in Gymn. Pat. p. 3. c. 6. §. 7. refert,
 qui sic ad Conjugem suam scripsit: *Salus plurima, Domina
 Aloysia. Intellego horrea nostra, & vicinorum aliquot cum
 omni frumento perijsse incendio. Dolenda quidem (salvâ
 DEI voluntate) frumenti tam copiosi jactura; quia tamen
 DEO ita visum est, debemus omnino non solum patienter, sed
 & libenter hanc DEI manum in nos extentam ferre. Quid-
 quid amisimus, Dominus dedit. Sed quia id iterum nobis ade-
 mit, Domini voluntas fiat. Nunquam super hac re murmure-
 mus, sed æqui, bonique consulamus, & DEO magnas gratias
 agamus, tam in adversis, quàm prosperis: atque si rectè calcu-
 lum ponamus, majus DEI beneficium est hoc damnum, quàm
 ingens lucrum. Quid enim salutem nostram faciat, DEO magis,
 quàm nobis perspectum est. Rogo igitur, bono sis animo, &
 omnem tecum Familiam duc ad templum, DEOque gratias
 age tam de his, quæ nobis donavit, quàm quæ nunc abstulit,
 & quæ etiamnum reliquit. Facile DEO est, si sic visum fuerit,
 augere nondum ablata. Quòd si plura velit auferre, sicut Do-
 mino placuerit, ita fiat. Inquiratur etiam, quantam jacturam
 fecerint vicini, moneanturque, ne ob eam rem contristantur;
 non enim committam, ut vicini mei cladibus meis domesticis
 lædantur, etiamsi omnis mea suppellex ad unicum usque ca-
 chlear*

celorum emimus. Jubeat ergo meminisse illorum S. Davidis verborum: *Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua* (offerentes pecunias, quæ ipsis vel à magistratu, vel ab hoste auferebantur) *venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Pl. 125.

VI. Denique jubeat sperare, quòd, sicuti Dominus Job duplicia restituit, ita & ipsis possit, & verò etiam velit (si ita ipsis utile fore videbit) duplicia restituere; certè necessaria non negabit; neque enim ad solos Apostolos & Religiosos, sed omnes alios, qui cum patientia & charitate dimiserint bona sua, pertinet illa Domini promissio: *Omnis, qui reliquerit domum aut agrum &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Matth. 19. Audiant ergo S. Augustinum dicentem in Psalmum 34. *Illum quare, qui deesse non potest. Subtrahuntur, quæ dedit; nunquid subtrahitur, qui dedit?*

§. V.

Quomodo consolandi sint, qui detrimentum
Famæ vel Honoris passi sunt.

I. Si ullæ aliæ, ejusmodi Personæ consolatione indigent; Scùm enim, teste Salomone Prov. 22. melius sit nomen bonum, quàm divitiæ multæ; imò quàm mille thesauri pretiosi & magni, ut Eccl. 41. ait, facilè credi potest, jacturam quoque famæ & honoris graviùs, quàm ullum aliud detrimentum sentiendum esse, atque adeò præ aliis afflictionibus consolationem exigere. Hanc ergo ut offerat Operarius, imprimis hortetur ejusmodi afflictos, ut Christi exemplum sibi diligenter ante oculos proponant, & quasi dicentem audiant: *Si Dominum Beelzebub vocaverunt, quantò magis domesticos eius?* Matth. 10. dicant itaque: *Ego quidem iuste hæc patior, Dominus autem quid fecit?* Lucæ 23. Imò considerare jubeat, quàm multi ipsum etiam DEVM blasphemant, debitumque ei honorem negent: sicuti ergo DEVS nihil propterea turbatur & dolet, ita nec ipsi, qui injuriam passi sunt, tristari debent.

II. Hortetur, ut meminerint illam injuriam aut verba contumeliosa à DEO exisse, & permilla esse; dicant ergo a-

animæ

chlear diripiatur. Obsecro, mea Aloysia, unà cum Liberis nostris, totaque Familia sis læta in Domino. Hæc omnia, nosque omnes in manu DEI sumus. A DEI voluntate pendeamus toti, nec ullum unquam damnum nocere nobis poterit. Vale. Aula Wodstochij. 13. Sept. 1529.

II. Ostendat, hanc jacturam esse signum dilectionis divinæ & prædestinationis ad gloriam; nam ut vinitor putat vitas, quas diligit; & qui avem amat, & retinere desiderat, alia ei amputat; & mater filio cultrum subtrahit, ne semetipsum lædat; & Dominus ligna subtrahit, ne domus omninò comburatur; ita DEUS iis, quos amat, temporalia subtrahit bona.

III. Declaret illis, quàm misericorditer cum illis agat DEUS per hanc jacturam puniendo; quæ enim adultera non clementer secum agi existimat, si maritus tantum adulterum auferat, & simul promittat, se, si illa patienter ferat hanc ablationem, non modò in gratiam eam recepturum, sed ingentibus etiam donis ditaturum? hoc autem facit DEUS, divitias ab anima, cum quibus spirituale adulterium commiserat, auferendo. Si ergo nulla adultera in adulterio deprehensa dicere audeat marito: relinque mihi adulterum, ut pergam cum ejus jus tuum lædere; quomodo anima divitias ablatas repetere DEO audebit?

IV. Demonstrat ingens illis beneficium esse collatum per divitiarum ablationem; si enim divitiæ sunt spinæ suffocantes semen verbi divini; si sunt laqueus diaboli trahens in sempiternam mortem; si sunt cancer ad vitalia animæ accersens, & mortem accersens spirituales; si sunt lapis animæ pondere curarum & peccati opprimens, quidni magnum illi beneficium collatum existimabit, à quo hi laquei, & spinæ ablatae sunt; cui cancer iste sine scissione ademptus est?

V. Hortetur, ut oculos convertant ad veras divitias, scilicet ad virtutes & bona opera; item ad cælestia gaudia, quæ ipsis invitis auferri non possunt, uti nec ipse DEUS; sic certe leviter ferent jacturam temporalium exemplo primorum Christianorum, ad quos S. Paulus Hebr. c. 10. scribit: *Rapinam bonorum vestrorum cum gaudio suscepistis, cognoscite vos habere meliorem & manentem substantiam.* Quis non libenter agrum suum grandine destrui sineret, si grandis autem esset? talis autem grandis est tribulatio, quia per illam regna

celorum emimus. Jubeat ergo meminisse illorum S. Davidis verborum: *Euntes ibant, & flebant, mittentes semina sua* (offerentes pecunias, quæ ipsis vel à magistratu, vel ab hoste auferebantur) *venientes autem venient cum exultatione portantes manipulos suos.* Pl. 125.

VI. Denique jubeat sperare, quòd, sicuti Dominus Job duplicia restituit, ita & ipsis possit, & verò etiam velit (si ita ipsis utile fore videbit) duplicia restituere; certè necessaria non negabit; neque enim ad solos Apostolos & Religiosos, sed omnes alios, qui cum patientia & charitate dimiserint bona sua, pertinet illa Domini promissio: *Omnis, qui reliquerit domum aut agrum &c. propter nomen meum, centuplum accipiet, & vitam æternam possidebit.* Matth. 19. Audiant ergo S. Augustinum dicentem in Psalmum 34. *Illum quare, qui deesse non potest. Subtrahuntur, quæ dedit; nunquid subtrahitur, qui dedit?*

§. V.

Quomodo consolandi sint, qui detrimentum
Famæ vel Honoris passi sunt.

I. Si ullæ aliæ, ejusmodi Personæ consolatione indigent; Scùm enim, teste Salomone Prov. 22. melius sit nomen bonum, quàm divitiæ multæ; imò quàm mille thesauri pretiosi & magni, ut Eccl. 41. ait, facilè credi potest, jacturam quoque famæ & honoris graviùs, quàm ullum aliud detrimentum sentiendum esse, atque adeò præ aliis afflictionibus consolationem exigere. Hanc ergo ut offerat Operarius, imprimis hortetur ejusmodi afflictos, ut Christi exemplum sibi diligenter ante oculos proponant, & quasi dicentem audiant: *Si Dominum Beelzebub vocaverunt, quantò magis domesticos eius?* Matth. 10. dicant itaque: *Ego quidem iuste hæc patior, Dominus autem quid fecit?* Lucæ 23. Imò considerare jubeat, quàm multi ipsum etiam DEVM blasphemant, debitumque ei honorem negent: sicuti ergo DEVS nihil propterea turbatur & dolet, ita nec ipsi, qui injuriam passi sunt, tritari debent.

II. Hortetur, ut meminerint illam injuriam aut verba contumeliosa à DEO exisse, & permilla esse; dicant ergo a-

animæ

nimæ suæ vindictam spiranti: Dominus præcepit ei, ut male-
ceret mihi. & quis est, qui contradicat? obmutui, quia tu fecisti.

III. Persuadeat illis, tantum & talem esse quemque
qualis & quantus est in oculis DEI; parùm ergo curandum es-
se, quidquid de illis sentiant homines; neque enim propterea
æger esse quis incipit, si alij ægrum dicant; neque sol splendo-
rem suum amittit, si aliqui obscurum eum esse asserunt; neque
propterea, quòd aliqui asinum, leonem, captam vocent, talis
erit. Verbo: si cuncta contra aliquem dicerentur, quæ fieri
malitiosissimè possent, quid ipsi noceret, si omninò transire
permitteret, nec plus, quàm festucam perpenderet? nunquid
vel unum capillum extrahere possent? uti rectè Thomas Kem-
penis l. 3. c. 46. discurret. Sequantur ergo tales ejusdem
Authoris consilium l. 2. c. 6. dicentis: Bonorum gloria
conscientiis eorum, & non in ore hominum. Justorum læti-
tia de DEO, & in DEO est, & gaudium eorum de veritate. Qui
veram & æternam gloriam desiderat, temporalem non curat.
Et qui temporalem requirit gloriam, aut non ex animo con-
temnit, minùs amare convincitur cœlestem. Magnam habet
cordis tranquillitatem, qui nec laudes curat, nec vituperia.
Facile erit pacatus & contentus, cujus conscientia munda est.
Non es sanctior, si laudaris: nec vilior, si vituperaris. Quod es
hoc es; nec major dici vales, quàm DEO teste sis. Si attendis,
quid apud te sis intus, non curabis, quid de te loquantur homi-
nes foris; nam, ut rectè dixit S. Ambrosius de offic. Bene sibi con-
sciis falsis non debet moveri, nec astimare plus ponderis in alieno
esse convitio, quàm in suo testimonio. Certè nemo aliorum se
miser est. (ut appositè S. Salvianus l. 1. de provid. dixit) sed
& ideo non possunt cuiusquam falso iudicio esse miseri, qui
verè suâ conscientia beati.

IV. Hortetur, ut is, qui injuriam accepit, peccata sua &
vilitatem inde exortam bene perpandat; ut verè nihilum
agnoscat; sic enim haud difficulter contemni & infirmari
finet; quis enim ægrè fert, si in nihilum verba contumeliòsa
janciantur? quis indignatur, si de sterquilinio, de stulto parum
honorificè homines loquantur?

V. Ostendat illi tantam esse dignitatem, si quis injuri-
tur, & contemnatur, ut erubescere potius deberet, quòd DEUS
ad talem dignitatem eum evehat; quid enim dignius? quod
magis

magis maiestate plenum, quàm ipsi Christo orbis Servatori similem fieri: quantopere honoratum se crederet is, cui Rex vestem proprii filij sui dono mitteret, eamque induere juberet: hoc autem beneficium & honorem exhibet DEVS illi, quem contemni & injuriis affici sinit.

VI. Ostendat, quàm nihil proficiat, mutuas injurias & convitia reponendo. Id profectò eleganter hac similitudine declaravit S. Chrysostomus c. 5. in Epist. ad Thessal. *Convitiatus est quisquam? vituperavit? tu claude os tuum: si enim illud aperueris, concitabis magis ventum hunc: non vides in adibus, quòd, quando è regione directè dua ianua opposita sunt & flatus vehemens irruerit; si alteram clauseris, nihil efficiat flatus, sed plurimum de illius robore præcidatur? Ita & hìc dua sunt ianua, os tuum & os illius, qui te vituperat, & probro afficit: Si tuum occluseris, & sperationem non dederis, omnem flum flatum extinguas; si verò aperueris, effrenis reddetur. Dicat ergo, quisquis injuriam passus est: posui ori meo custodiam, cum confisteret peccator adversum me, obmutui, & humiliatus sum, & filii à bonis.* Hoc enim silentio duo insuper commoda consequetur. Primum est, quod sic magis se vindicet de lædente; nam, ut S. Ambrosius lib. 2. de offic. c. 3. ait: *Si tacitas, si dissimules, solet dicere (convitiator) quid taces? loquere, si audes: sed non audes, mutus es, elinguem te feci. Si ergo taceas, plus rumpitur, victum se reputat, illusum, posthabutum, ac irrisum. Si respondeas, superiorem se factum arbitratur, quia pacem invenit.* Secundum est, quod ipsa taciturnitate famam sibi hominis virtuosi comparet, quàm famam non potest esse præstantior; sicut enim, si dolium percussum sonum edat ad minimum ictum, vacuum esse colligimus; si verò non resonet, plenum esse dicimus; ita plenos gratiâ & fortitudine existimamus esse, quos ad injurias tacere advertimus. Hinc Ecclesia de SS. Martyribus canit. *Non murmur resonat, non querimonia, sed corde tacito, mens bene conscia conservat patientiam.*

VII. Non parùm etiam proderit, eos, qui injuriam inferunt, considerare quasi infantes, phræneticos, insanos &c. quod medium S. Basilius hom. 10. de ira suggestit, dum dicit: *Si parvus Puer te verbis contumeliosis peteret, occasionem tibi potius videndi daret. Quod si phrænesi captus & sensu excidens verba vitæ incompòsita & stulta minimèque vera dicat, misericordiam*

instru. 111. K ricordiam

ricordiâ potius, quàm odio dignus erit. Hoc medio usus est Christus, dum in Cruce dixit: *Pater dimitte illis, quia nesciunt quid faciunt.* Luc. 23. Eodem usus est & Seneca, hinc quibusdam sibi oblatrantibus dixit: *Moverer, si iudicio hoc facerent; nunc morbo faciunt.* Non de me loquuntur, sed de se. Præterea linguâ alienâ loquenti (juxta commune adagium) obsurdendum est; atqui lingua convitiâns non est Christiana, sed diabolica (nam ut bene advertit S. Hieronymus ad S. Eustochium, *Irasci hominis est, frantum iracundia imponere Christianis*) ergo tacendum est potius, quàm loquendum.

VIII. Declaret, si famam recuperare velit, Patronum optimum eligendum esse, qui hoc officium præstet; neminem autem esse meliorem, & peritiorum DEO, utpote cui mille juvandi artes suppetant, quique plurimis documentis suam in hoc negotio dexteritatem probârit, suadeat ergo, ut illi affectus cum silentio causam suam committat, audiâtque S. Davidem monentem: *Revela Domino viam tuam, & spera in eo, & ipse faciet.* Pl. 36.

IX. Interdum etiam proderit exempla eorum ob oculos ponere, qui ultro honores, vel jam adeptos dimiserunt, vel oblatos recusârunt. Quales sunt imprimis ipse DEI Filius, qui, teste Apostolo Philipp. 2. cum in forma DEI esset, non rapinam arbitratus est, esse se æqualem DEO, sed semetipsum exinanivit formam servi accipiens. Cujus exemplum secuti sunt ex Pontificibus summis S. Cælestinus, qui ultro ad eum redijt, relicto Papatu. Pius V. verò, etsi non omnino reliquerit, tamen cum tanto tremore suscepit, & sustinuit, ut dixerit: *Quamdiu inter Monachos sui, erat salutis mee spes bona: factus autem Cardinalis cœpi nutare de illa: nunc verò creato Pontifici vix spei aliquid videtur reliquum.* Quod idem etiam Leo II. sensisse dicitur, ut qui & ipse dixisse creditus est: *Utinam infimi Monasterij potius, quàm Regni Cælorum claves tenere licuisset!* Quibus etiam Adrianus VI. adungi potest, ut, qui sibi ipsi hoc Epitaphium composuit: *Hadrianus VI. hic situs est, qui nihil sibi infelicitus in vita quam quòd imperaret, duxit.* Ex Episcopis verò B. Petrus Damiani, S. Gregorius Nazianz. S. Adalbertus, Justus, Arnulphus Caroli Magni Avus Episcopatu cesserunt, S. Thomas verò, S. Bernardus, & S. Bernardinus & alij innumeri, etiam oblati.

oblatam recusarunt. Ex Imperatoribus, Imperatricibus, Regibus & Reginis multi ab Hieronymo Plato l. 1. c. 26. & 27. recensiti ultro illum honorem abdicarunt. B. Carolomannus Caroli Martelli Regis Filius etiam porcos custodivit, uti & B. Alexander Davidis Scotiæ Regis Filius vaccas mulsit.

X. Denique non parùm etiam proderit ad eiusmodi infamiam & contumeliam æquo animo patiendam, si is, qui eam patitur, imaginari sibi jubeatur, se nunc specimen suæ doctrinæ in virtutum, & humilitatis maximè, studio haustæ præbendi optimam occasionem habere, quem in finem ij, qui contumelias & injurias inferunt, quasi argumentantium vires obeunt, quibus proinde non melius respondebit, corumque argumenta eludet, quàm si silentio & patientiâ ad Christi exemplum ea excipiat; sic enim cum eodem Christo insignem sibi apud cælestes Spectatores & Auditores laudem, & nomen super omne nomen comparabit.

§. VI.

Quomodo consolandi sint, quibus Amicus, vel Parentes, vel Liberi sunt mortui.

I. His potissimum Operarius persuadere conetur, nullam ipsos causam tristitiæ habere, siue DEVM, siue defunctum, siue seipsum attendant. Nam 1. Si ad DEVM attendant, ille repetit, quod suum erat; si ergo, dum Depositarium repetit depositum suum, volentes reddimus, cur, si Pater cælestis repetit amicum, quem nobis ad tempus concessit, doleamus, & queramur? Præterea si boni Christiani sumus, nihil aliud velle debemus, quàm quod vult DEVS; si ergo ille voluerit defunctum nobis auferre, quidni & nos velimus? Cui ergo non exclamamus cum S. Hieronymo ad Paulam de obitu Blesillæ. *Bonus est DEVS, & omnia, quæ bonus facit, bona sint, necesse est. Mariti orbitas irrogatur, plango, quod accidit; sed quia sic placet Domino, æquo animo sustinebo. Vnicus raptus est filius; durum quidem, sed tolerabile, quia sustulit ille, qui dederat.* 2. Si ipse defunctus attendatur, vel bonus is fuit, & bene defunctus est; vel malus fuit, & malè obiit; Si bene, lætandum potius est, quàm tristandum; nam ut S. Chrysostomus Hom. 23. in Matth. ait: *Illum abÿsse in præsentia*

renna cum putes, ingentes cur adversum te suscitatis fluctus tempestatis? Hic autem fluctus presentis vite pernavigavit. Si ad imperandum, regnandumque hoc caduco, mortalique regno Filius tuus abiisset, nolles eum inde redire, ut ipsum videres. Nunc vero cum ad meliora, maioraque regna processerit, parvi temporis absentiam ferre non poteris? Noli ergo plorare, reddidisti enim depositum, quod tibi creditum erat. Præterea si tu cum amantiſſimo amico in carcere constitutus esses, & illi à Regi gratia fieret, atque ex carcere in aulam transferretur, ut ibi continuis deliciis fruereſſet, an tu doleres, vellesque enim in carcere retinere? minimè profectò, si verus amicus esses. Ecce DEVS amicum tuum ex carcere corporis eduxit ad gaudia caelestia, & tu eum ab his impedire velles? si verò malus est, dolendum iterum non est, quia pejor evaſiſſet, si diutiùs vixiſſet, atque adeò majorem pœnam incurriſſet, quod DEVS prævidens rapuit illum; unde Tertullianus c. 9. de patientia. *Christum ladimus*, inquit, *cùm evocatos quosque ab illo quasi miserandos non equanimiter accipimus*. Certè DEVS & Beati non minùs amant amicum tuum, quàm tu; & tamen illi etiam in tali casu constitutum non lugent, sed potiùs divine justitiæ & voluntati acquiescunt, neque tu etiam, si aliquando veneris eò, aliter facies; cur ergo non jam quoque facere possis, & facias, quod ibi quondam facturus es? 3. Si se ipsos afflicti attendant, necdum habent causas dolendi, nam loco amici hujus aut filij ipsum DEVM habent, qui ipsos solari vel adjuvare possit, ergo meritò illi dici potest, quod 2. Reg. c. 1. Elcana Annæ uxori dixit: *Anna cur fles? & quare non comedis? & quamobrem affligitur cor tuum? nunquid non ego melior tibi sum, quàm decem filij?* Nimirum vanum auxilium & solatium illis subtraxit DEVS, ut in illo tanquam fonte sinceriora quærant, cur ergo tam salutari consilio non acquiescant? Jubeat item meminisse, quantarum curarum causa fuerit defunctus, quantum impedimentum in divino servitio; hoc certè agnovit Melania Junior, de qua S. Hieronymus scribit, quòd calente adhuc Mariti corpusculo, & necdum humato, duos simul perdiderit filios, quos tamen in casu lacrymam non fudit, sed stetit immobilis, & ad Christi pedes devoluta quasi ipsam teneret, arrisit, & dixit: *Expediſti tibi hunc servitura sum, Domine, qui tanto me onere liberasti*.

Tandem ostendat, cum spes sit, defunctum talem in cœlestem aulam receptum esse, gratulari ipsos debere, quòd ibi tantum amicum habeant, qui & velit, & possit plurimum ipsorum commoda promovere.

II. Proderit aliqua exempla afferre eorum, qui mortem amicorum forti animo tulere, quale ante omnia alia est exemplum Beatissimæ Virginis, S. Jobi, Matris Machabæorum, S. Felicitatis, & S. Symphorosæ, quæ septem Filios martyrio affici coram spectavit; Mauritij, qui ad singulos ictus, quibus Filij interimebantur, exclamavit: Justus es Domine, & rectum Judicium tuum. Præ reliquis tamen exempla S. Francisci Borgiæ Gandiæ Ducis, & Elisabethæ Andreæ Regis Vngariæ Filix ad hunc finem servient; quorum ille audita Conjugis dilectissimæ morte, nihil motus dixit: DEVS eam nobis commodârat, eandem jam repetijt; reddamus ergo eam illi promptè & alacriter, quin & gratias agamus, quod tam diu eâ nobis frui sit concessum. Elisabetha verò pariter audita Optimi Conjugis Ludovici Turingiæ Ducis & Landgravij morte, animo ad DEVM converso dixit: Nôsti, Domine, quàm ego Maritum meum amârim, quòd & amaret te, & datus mihi esset à te: eundem à me modò hinc ad te evocatum repetijsti; nec invita reddo, sed nec, si vel uno capitis mei capillo ad vitam revocare possem, id vellem, si tu nolles. Hoc unum rogo, ut anima illius æterna in pace quiescat, & ego in obsequio tuo magis, magisque tuâ gratiâ convalescam.

III. Revocet in memoriam, quòd talibus amicis caruerint sine dolore, antequam ij nati essent, cur ergo non etiam nunc carere possint, cum ij amplius non existunt? imò in cælis magno gaudio expectant ipsos, & ipsorum patrocinium suscipiunt? Simili modo etiam Seneca de consolatione c. 19. quendam solabatur dicens: *Absentes, absuturòsque dum viverent, non flebamus, quamvis omnis usus illorum nobis, & conspectus ereptus esset. Opinio est ergo, que nos cruciat, & tanti quodque malum est, quanti illud taxavimus. In nostrâ potestate remedium habemus.*

IV. Præterea hortetur, ut spem & solatium in DEO unicè constituent; sic enim facile jacturam omnium aliorum hominum sustinebunt, uti bene S. Augustinus I. 4. confess. c. 9. indicavit, dum dixit: *Beatus, qui amat te, & Amicum in te,*

& Inimicum propter te. Solus enim nullum charum amittit, et omnes in illo chari sunt, qui non amittitur.

V. Denique prudentissimum S. Prophetæ Davidis factum & dictum ad imitationem proponat, qui, ut 2. Reg. 11. legitur, cum Famuli sui mirarentur, quòd ægrotante Filio Æristem ostendisset, & variis modis afflixisset, eo mortuo autem ad pristinam mentis hilaritatem rediisset, cibumque sumpsisset, hoc responsum dedit: *Propter Infantem, dum adhuc viveret, ieiunavi & flevi, dicebam enim; quis scit, si forte donet eum mihi Dominus, & vivat Infans? Nunc autem quia mortuus est, quare ieiunem? numquid potero revocare eum amplius?*

§. VII.

Quomodo consolandi sint, qui graves persecutiones patiuntur.

I. **H**is ante omnia proponat Operarius ipsius Christi exemplum, qui Apostolos suos ad similes persecutiones præparaturus Jo: 15. dixit: *Si mundus vos odit, scitote, quia priorum vobis odio habuit. Si de mundo fuissetis, mundus, qui suum erat, diligeret: quia vero de mundo non estis, sed ego elegi vos de mundo, propterea odit vos mundus. Memento sermone mei, quem ego dixi vobis. Non est servus maior Domino suo, si me persecuti sunt, & vos persequentur.*

II. Hortetur illos, ut exemplo S. Davidis non tantum oculos ad ipsum persequentem, quam ad DEUM id permittentem reflectant, dicantque adeò cum illo: *Dimittite eum, ut maledicat. Dominus præcepit ei, ut malediceret David, & quis est, qui audeat dicere, quare sic fecerit?* Ita S. Lupus Episcopus ait, qui, cum ab Attila Trojam Galliarum urbem occupare volente quaesivisset, quis es tu? & ille respondisset, se esse flagellum DEI, mox aperiri portas iussit dicens: *Salve flagellum DEI.* Jubeat ergo & ipsos, qui persecutiones patiuntur, aperire portas & sinum pectoris sui, & Persecutorem cum maximo charitatis, gaudiique affectu excipere. Hunc certè ob finem Christus olim S. Gertrudi dixit, se præ cæteris creaturis, quæ ipsi commoda corporalia deservierunt (uti sunt vasa, quibus in insania balneatus est) multò majorem honorem spinea coro-

na, lanceæ, &c. contulisse, ut & ipsi Dilecti Adversariis majorem amorem, quam Benefactoribus impendere studeant.

III. Considerare jubeat utilitates & commoda, quæ ex talibus persecutionibus oriuntur; quorum primum est amor & inclinatio DEI erga eum, qui patitur persecutiones; sic enim ipse Christus S. Gertrudi l. 4. infin. c. 60. indicavit dicens: *Singula verba detrahentium sume tibi loco virtutum, quibus exornata pervenies ad me, & ego compassiva pietate mea compulsus benignè suscipiam te. Et quanto plùs conversatio tua sine culpa reprobatur, eò amplius cor meum amatoriam blanditate tibi condescendit, quia per hoc efficietur mihi simillima, qui in operibus meis semper habui Perversores.* Secundum commodum est Familiaritas & Unio Hominis major cum DEO: ut iterum Christus eidem S. Gertrudi, cum ob persecutionum aliorum turbata esset, l. 3. infin. indicavit, dicens: *Ne contristare, delector enim tua cohabitatione, idè ut mecum manens mitto tibi Amicos contrarios, ut, dum in nulla creatura fidelitatem reperis, ad me plenius recurras.* Hinc in vitis Patrum l. 7. c. 7. n. 4. legitur de Patre quodam, qui, quanto plùs aliquis ipsum perlequebatur, & injuriis afficiebat, tantò magis ad eum recurrebat, dicens: *Isti sunt, qui nobis occasionem præbent ad perfectionem nostram: qui autem beatificant nos, ipsi decipiunt nos, & semitam pedum nostrorum subvertunt.* Tertium commodum est ornatus animæ; sicut enim Spinæ coronam Christi, & cuspidem aurei pretiosam vestem mirè exornant, ita & ejusmodi persecutiones patienter ac fortiter toleratæ singularem animæ decorem conciliant. Quartum est salutis securitas, quâ P. Balthasar Alvarez Societatis nostræ Presbyter seipsum animabat, dicens: *Erras, si cogitas, te integrum, & non bene contusum, perventurum ad cælum; cælorum enim regnum est detruncatorum, tentatorum, afflictorum, contemptorum regnum. Quomodo igitur auderes inter tot adèò celebres & decantatos Duces & Capitaneos comparere adèò timidus? vit. c. 40.* Quintum denique est Proximi ædificatio: ut enim inter Spinæ rosæ bene olentes nascuntur; ita inter persecutiones generantur pulchra exempla, quæ suo quasi odore aspicientes non parùm recreant.

IV. Revocet illis in memoriam, quod Christus eidem P. Balthasari ob persecutiones valde afflicto dixit: *Conquiesce, &*

ce, & in hoc solare, quòd hæc tua pressura geratur, videtur cognoscente me, qui, & si possem, non tamen removeo, etiam si plus te diligam, quàm te ipsum.

V. Hortetur illos, ut hoc ipso, quòd tam graves persecutiones habeant, magis se per orationem, & fiduciam, aliasque virtutes DEO conjungere studeant, ut dicere possint cum S. Paulo Rom. 8. *Si DEVS pro nobis, quis contra nos?* Ita sua sit piissimus Author l. 3. c. 36. dicens: *Quis es tu, ut timeas à mortali homine? hodie est, & cras non comparet. DEVM time, & hominum terrores non expavesces. Quid potest aliquis in te verbi aut iniurijs? sibi potius nocet, quàm tibi, nec potest iudicium DEI fugere, quicumq; est ille.* Sic S. Antonius Dæmonibus in diversa bestiarum forma apparentibus intrepidè dixit: *Si quia DEUS vobis dedit potestatem in me, exercete in me, irruite in me. Si autem nullam in me accepistis potestatem, cur fructus laboratis?*

VI. Jubeat illos considerare præmij magnitudinem, quæ persecutiones consequitur; hæc enim & Christus Apostolos suos consolatus est Matt. 5. dum dixit: *Beati estis, cum maledixerint vobis homines, & persecuti vos fuerint, & dixerint omne malum adversum vos, mentientes propter me. Gaudete, & exultate, quoniam merces vestra copiosa est in cælis.*

VII. Denique meminisse jubeat, quòd dictum sit à S. Paulo 2. Tim. 3. *Omnes, qui piè volunt vivere in Christo, persecutionem patientur.* Unde S. Gregorius l. 6. epist. 27. ait: *Epist. fidenter dico, quia minùs piè vivis, si minùs persecutionem patientis.* Hinc & S. Stephanus dicebat Act. 7. *Quem Prophetarum Patres vestri non sunt persecuti? cur ergo si piè vivere cupiunt cum Sanctis & piis hominibus, cum iisdem etiam persecutionem non libenter patientur?*

§. VIII.

Quomodo consolandi sint, qui angorem & tristitiam animi patiuntur.

I. **E**tiam his imprimis exemplum Christi ob oculos ponatur, qui cœpit pavere, tædere, & mœstus esse, dixitque Matt. 26. *Tristis est anima mea usq; ad mortem.* Sed & ad Patrem cœlestem clamavit Marc. 14. *DEVS, DEVS meus, patere*

relinquisti me? quis enim tali exemplo non moveatur ad an-
gorem suum æquo animo ferendum?

II. Proponat item exemplum illius Amici Christi, de
quo Rodriquez p. 1. h. 8. c. 29. referr, quòd, cùm per quin-
quennium gravissimis animi angoribus & desolationibus fu-
isset oppressus, & duo Angeli eum consolari vellent, ipse id
respueit dicens, abunde sibi ad consolationem sufficere, quòd
DEI in se voluntas perficeretur.

III. Considerare ipsos jubeat, quod præclarè Taule-
tus sequentibus verbis notavit: *Postquam homo ab omnibus ab-
stractus iam puer esse desit, & abunde refocillatione divina dul-
cedinis roboratus est, tum DEVS panem cibarium ei porrigit, ut
pote iam viriles annos in spiritali vita affecuto. Expediit pror-
sus, ut ille solido duròq; cibo pascatur, nec decet eum deinceps lacte
foveri. Necessè est, ut ipse iam puerilibus ludis relictis, negotiari,
& victum suo labore conquirere, cœliq; sævitiam ac tempesta-
tes perferre discat. DEVS igitur vastam, tenebrosam, desola-
tamq; viam illi proponit, per quam eum deducens aufert, sive oc-
cultat ab eo dona omnia, quæ illi unquam largitus fuerat. Hic
iam homo totus sibi ipse relinquitur, ita ut nullam DEI notitiam
in se remansisse putet. Omnia exercitia sua, & quacunq; facit,
aut dimittit, prorsus insipida sunt, unde & anima illius præ cœ-
dio in illis dormitat. Tu, quisquis hæc experiris, non declines ad
vana solatia, sed esto fidelis cœlesti Sponso, viriliter age, probè te-
gere, nam certissimè DEVS tibi proximus adest. Tantum viva
fidei stipiti firmiter innitere, indubitanter melius habebis, omnia
prosperè cedent.*

IV. Saluberrimam illis Ludovici Blosij doctrinam c. 9.
Spec. Spirit. proponat, dum sic loquitur: *Quando videris tibi
magna obscuritate, ariditateq; contabescere, & gravibus angu-
stis premeris, si tunc conformis divina voluntati, miseriam &
afflictionem illam cum benigna tranquillitate propter DEVM to-
leras, multò gratior DEO es, quàm si divino lumine multùm ir-
radiareris, & intus florerent omnia. In pressura & afflictione
homo non ita facilè seipsum quarere potest, sicut in sensibilis dul-
cedinis, consolationisq; affluentia; in hac enim plerùmq; natura
se admiscet, & anima, si incautior fuerit, per immodicam dele-
tationem citò maculam contrahit. Sanè fieri non potest, ut ali-
quis resignato corde quidpiam sustineat pro gloria DEI, quin sa-
potens*

porem quendam divinitatis percipiat. Licet enim illi nihil fortassis sentire, id est sensibiliter gustare contingat (DEO ad tempus occultante) hoc ipso tamen ei, quod patitur, bene sapit, quod se lud ad aeternam DEI gloriam ferre velle cognoscit.

V. Etiam doctrinam à S. Henrico Susone apud Blois in consolatur, pusillam interdum in memoriam revocare non omittat, quæ sic habet: *Considerare libet, quàm suaviter & amorosè aeterna Sapientia cuncta disponat, dum, quod plurimum sibi nocere plerique angustiis, tentationibusque gravissimis pressi arbitrantur, ipsa ad summam eorum utilitatem inflectat. Magnam siquidem Purgatorij partem illa afflictio tollit, & eorum patientibus impendio prodest, atque ingens præmium adducit. Quamvis enim multorum criminum se reos arbitrantur, sed vitam DEO veri, magnaque martyres sunt, cum nulli dubium sit, longè acerbioris huiusmodi perpetuam afflictionem dolorem confligere, quàm unius carnificis ictus collo exceptus. Unde & Tertullianus ibidem hortatur: *Amaritudinem, quam sentis, pro inferno & purgatorio suffer patienter. Verè namque pura, resignata expectans anima, nuda ac munda evolans ad regna caelestis Patrii (ubi mille anni die uno breviores sunt) conscendit.**

VI. Singulariter tamen aliam doctrinam ibidem aliam commendat: *Sciendum est, fideliterque retinendum, quòd in Homine DEVM purè intendente saepe gravis quaedam pressura & angustia oboriatur, quæ oppressus videtur sibi, DEVM non percipit intendisse, & ita omnium laborum suorum fecisse iacturam, omnemque perdidisse operam. Hinc iam pacem pectoris amittit, animique mororem & perturbationem incurrit. Hæc autem pressura nonnunquam ex gravitate naturali seu indispositione, seu complexionis malitia, nonnunquam ex influentia cæli, vel aëris inæqualitate, nonnunquam verò ex maligni Spiritus operatione, qui per huiusmodi gravissimas immissiones suas bonum hominum istum perturbare molitur, accidere solet. Sed hæc suavitè eliminanda sunt, cum benigna, tranquillaque mansuetudine, ita enim facilius vincitur. Unde non satè rectè faciunt quidam, qui pressuram hanc violenter & impetuosè à se excutere, eandemque perturbare volunt, destruentes ac debilitantes per hoc capiti sui auxilio accedunt, eripere se inde, & evadere cupientes, unde saepius magis implicantur, cum nemo facile eas extrahere, & expellere queat.*

ve queat. Quamobrem ubi ista pressura & tempestas in homine exurgunt, haud secus faciat, quam solent homines facere, ubi tempestas oritur. & pluvia vel grandines cadunt. Tunc enim fugiunt omnes sub tectum, donec tempestas sopiatur, & pluvia cessent. Ita & ipse, ubi intra se simpliciter sentit, ac deprehendit, quod nihil velit, neq; desideret nisi DEVM, dum hac pressurâ corripitur, modestè, subtilitèq; fugiat, donec integrè sibi ipsi restituatur, simulq; in vera resignatione, ac patienti abstractione humiliter sustinens, tranquillo ac benigno animo in hac afflictione DEVM prosteretur.

VII. Quoniam hi angores non modicè augmentur ex eo capite, quòd quis ex propria sua culpa ortos credat, ideo in tali casu Operarius consilium S. Laurentij Justiniani de discipl. & perfect. mon. c. 18. col. 6. datum suggerat. *Humani generis adversator Diabolus, ait, consuevit deprecantis animum memoria perpetrata culpa percutere, quatenus ex hoc amittat fiduciam, & ex impedimento concepta pusillanimitatis non valeat devotionis exercitia secundùm consuetudinem peragere. Huic autem fallaci suasioni nequaquam fides accommodanda est. Proinde Christi miles egregius carveat, ne confundatur, sed cum se peccasse cognoverit, humiliter in spiritu ante pedes Domini se prosternat, confiteatur delictum suum Domino, blandisq; verbis offensum mulceat dilectum, & statim gratia intelliget adesse presentiam, per quam resumptis anima viribus & conceptâ fiduciâ, de cetero Domino quieto animo vacare valebit.* In eundem sensum Taulerus apud Blosum l. c. sic loquitur: *Plerique aliquâ molestiâ gravati ita mihi dicere consueverunt: Pater, malè tecum agitur, diversis enim afflictionibus, multòque mœrore perturbor. Et ego restè cum illis agi pronuntio. Tum illi: non, aiunt, Domine, sed meâ culpâ id actum. Ad quod rursus ego: Si tuâ culpâ id actum sit, si ve non, credo, ipsam afflictionis Crucem à DEO tibi impositam, eidemq; gratias agens sustine, & resigna te ipsum. Rursus illi: Sed magna intus aviditate, obscuritatèq; contabesco. Quibus ego; Feras, aio, dilecte Fili, patienter, & melius tecum agetur, quàm si in magna, multâq; sensibili devotione versareris.*

VIII. Denique non modicam consolationem percipient ejusmodi afflicti, si ipsis rationes, ob quas DEUS ejusmodi angores & desolationes immittit, proponantur, quarum septendecim

iendecim enumerat Gerson Cancellarius confid. 6. de myst
 Theol. nimirum 1. Ad superbiam retundendam vel cavendam. 2. Ad desiderium vehementius inflammandum. 3. Ad
 cognitionem propriæ vilitatis, ut homo sibi vilescat. 4. Ut
 induat viscera pietatis super aliorum desolatione. 5. Ad Sa-
 tisfactionem per dolorem illum sensibilem, quem patitur
 6. Ut, qui possunt alios juvare, non ita se dedant internis con-
 solationibus, ut à caritatis negotiis & aliis juvandis retrahantur.
 7. Ut experienciâ per hanc tentationem edoctus, virtutes
 cæteras & melius discat, & efficaciter doceat. 8. Ne de-
 rat pro hac dulcedine DEI iussa. 9. Ad punitionem veni-
 lium, tanquam si Pater tristiores Filio faciem ostendat, ut
 in omni modestia & custodia reddatur diligentior. 10. Ut in-
 telligat non haberi hoc per propriam industriam, neque
 volentis aut currentis esse DEI, sed miserentis. 11. Ad pur-
 gationem maris spiritualis, quod ex nimia quiete sordes con-
 trahere solet, quas exagitatio, commotioque depellit. 12. Ut
 innotescat, an gratis timeat DEUM, & paratus sit absque fi-
 pendio consolationum & suavitatum suo Imperatori deservire.
 13. Ne incipiat, dona DEI pro ipso diligere ipsis inhærens,
 iisque se oblectans, cum tamen Pater indulgentissimus
 hæc dispensatoriè subtrahat, ut cibum aut pomum, parans in-
 terim hæreditatem & regnum. 14. Interdum ad conservatio-
 nem corporis & virium, ne in lacrymis, gemitibus, & dulcedi-
 ne sensibili tabescat, & deficiat. 15. Ut provocet DEUS, sicut
 Aquila pullos ad volandum, ut Mater Filium ad horam relin-
 quit, quò instantius ille clamet, accuratius quærat, artius
 stringat, & illa vicissim blandiatur suavius. 16. Ad exercen-
 dam patientiam, quia sic affici non est sine tribulatione magna
 & anxietate. 17. Et postrema, ut vel hinc conjiciat animam
 quantæ futura esset amaritudinis perpetua separatio, si tantu-
 la subtractio sic afficit. Quæ omnes utilitates non modice
 nè excitare poterunt ad omnem angorem animi magna
 cum alacritate tolerandum.

* *

(5) ? † ? (50

§. IX.

Quomodo consolandi sint, qui graves tentationes patiuntur.

I. In primis his quoque exemplum Christi ob oculos ponatur; nam, ut rectè S. Hieronymus in c. 6. epist. ad Gal. discurret: *Si Salvator noster tentatus est, quis potest esse securus, tentatum se vita huius maria transire?*

II. Conditionem vitæ humanæ in memoriam illis revocet, quæ, teste Jobo c. 7. est militia super terram; unde rectè pius Asceta l. 1. c. 13. ait: Non est homo securus in tentatione, quamdiu vixerit, quia in nobis est, unde tentamur, ex quo in concupiscentia nati sumus. Quam ob causam Christus non iussit nos orare, ut non habeamus tentationes, sed ut non inducamur, id est, vincamur ab illis.

III. Considerare illos jubeat, quòd, teste S. Jacobo, fidelis sit DEUS, atque adeò non passurus sit, ut ultra vires tententur; si enim, ut rectè discurret S. Ephrem. s. de patient. Homines, cum tam parùm sciunt, sciunt tamen discernere, quantum oneris singula jumenta ferre valeant, tantùmque imponunt, quantum eorum vires tolerant: Si etiam Figulus vasa efformans novit, quantum ea tempore in igne relinqui oporteat, ne, si diutius relinquat, adurantur; si minùs, dissolvantur; quantum magis DEUS, cujus est infinita potentia & sapientia, novit, quibus tentationibus & probationibus indigeant animæ ipsi placere volentes, neque maiòres permittet, quam ipsarum utilitati conducant. Hinc meritò S. Augustinus in Pl. 61. hortatur: *Noli timere, permissum facere aliquid Tentatorem; habes enim misericordissimum Salvatorem. Tansum permittitur ille tentare, quantum tibi prodest, ut exercearis, & proberis, ut, qui te nescibas, à teipso inveniaris.*

IV. Ostendat illis, quàm parùm illis Tentator nocere possit, nisi ipsi velint. Eum in finem pulcherrimam illam S. Augustini s. 197. de temp. sententiam illis in memoriam revocet, dum sic loquitur: *Sed dicit aliquis: Si alligatus est (Diabolus) quare adhuc tantùm prævalet? Verum est, Fratres charissimi, quia multùm prævalet, sed tepidis & negligentibus, & DEVM in veritate non timentibus. Alligatus est enim catenis, & ne-*

Et neminem potest mordere, nisi eum, qui se illi mortifera seruitute coniunxerit. Iam videte, Fratres, quàm stultus est homo, quem canis in catena positus mordet. Tu te illi per voluptates & cupiditates sæculi noli coniungere, & ille ad te non profert accedere: latrare potest, sollicitare potest, mordere non potest, nisi volentem; non enim cogendo, sed suadendo nocet, nec extorquet à nobis consensum, sed petit.

V. Demonstrat illis, quàm paratum habeat ad tentationes suas vincendas auxilium. Nam in primis, sicut olim abbas Moyses Isidoro Monacho ob tentationes Monasterio exire volenti, inmensam quidem ab initio multitudinem Demonum ex parte Occidentis ostendit, mox verò ad Orientem respicere iussit, ibidemque majorem longè SS. Angelorum auxiliandum illi paratorum copiam monstravit, ita idem ipsi quoque sperare possunt. Præterquam quòd ipse etiam Deus pro ipsis stet, atque adeò meritò dicere queant: Si DEVS pro nobis, quis contra nos?

VI. Jubeat illos præmium, quod ex victoria tentationum sperare possunt, ob oculos ponere; de quo præclare Bernardus c. 19. de domo int. ait: *Molesta est lucta, sed præiosa, quia, si habet pœnam, habebit & coronam; non nocet, ubi non est consensus; imò quod resistentem fatigat, vincens coronat.*

VIII. Ostendat illis, quantopere DEO placere, et quæ amore sibi conciliare possint, tentationes fortiter sustinendo; sicut enim probata amicitia magnam hominibus delectationem afferre solet, sic quoque DEO comperta Justis fidelitas in tentatione summopere placet, & perquam illi gratum efficit. Unde cum S. Gertrudis, ut Blosius c. 4. monil. spir. refert, propter minutiolem defectum sese multum arguens petisset à Domino, ut illum penitus in ipsa emendaret, atque ipsa auferret, Dominus blandè illi respondit: Et quare velis, ut ego magno honore, & tu ingenti præmio careres? quandoquidem homo studet pro amore meo defectus vincens tantum mihi honoris ac fidelitatis exhibet, quantum miles strenuus Duci suo exhiberet, si strenuè seipsum in bello inimicis opponeret, eosque viriliter prosterneret.

VIII. Proponat iisdem ob oculos solatium & præmium, quod victoriam talem sequetur; si enim tantopere

dent, ubi victoriam aliquam insignem de capitali hoste Patritie reportatam audiunt; quanto majus percipient gaudium ac solatium, si Dæmonem velut animæ suæ capitalissimum Hostem ipsi vicerint. Hinc meritorè pius Author l. 2. de imit. Christi c. 9. ait: *Solet sequentis consolationis precedens tentatio esse signum; nam tentationibus probatis celestis promittitur consolatio. Qui vicerit, inquit, dabo ei edere de ligno vitæ. Et iterum: Vincenti dabo manna absconditum. Apoc. 2.* Nimirum sicut Angeli Christo post superatam tentationem cibos cælestes ministrabant, ita DEVS ijs, qui simili modo vicerint, cælestes suas consolationes submittet.

IX. Alias quoque utilitates tentationum ijsdem enarrabit; nam, ut verè iterum Thomas de Kempis l. 1. c. 13. pronunciauit, sunt tentationes sæpe valde utiles, licet molestæ sint & graves, quia in illis homo humiliatur, purgatur, & eruditur; imò & probatur juxta illud Deut. 13. *Tentat vos Dominus DEVS vester, ut palam fiat, utrum diligatis eum, vel non, in toto corde, & in tota anima vestra.*

X. Denique non paruum etiam solatium creare poterit, si ipsis narretur, quod olim Christus S. Birgittæ quærenti, quòd tam gravibus tentationibus, & inutilibus cogitationibus vexaretur, respondit: *Hæc vera est iustitia, inquiebat, ut, sicut prius delectabar in vanitatibus mundi contra voluntatem meam, ita modo tibi molesta sint varia, peruersaque cogitationes contra voluntatem tuam. Veruntamen time iudicium meum moderatè & cum discretione, firmiter semper confidens in me DEO tuo; certissimè enim scire debes, malas cogitationes, quibus mens reluctatur, & quas detestatur, esse purgationem atque coronam. Rodriq. p. 1. tr. 8. c. 29.* Unde meritò S. Jacobus c. 1. dixit: *Omne gaudium existimate, Fratres, cum in varias tentationes incideritis, scientes, quòd probatio fidei vestra patientiam operatur, patientia autem opus perfectum habet.* Quod bene agnoscens Abbatissa Sara tredecim annis à fornicationis Spiritu tentata, nunquam oravit, ut recederet ab ea hujusmodi pugna, sed hoc solum dixit: *Da mihi fortitudinem DEVS, uti in vitis PP. l. 6. refertur.*